

Peiling mantelzorg

Inwonerspanel gemeente Steenwijkerland

www.ioresearch.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 308 48 00
www.ioresearch.nl

Rapportnummer

2024/Concept

Datum

April 2024

Opdrachtgever

Gemeente Steenwijkerland

Auteurs

Wietse van Engeland

Inleiding

Aanleiding

De gemeente Steenwijkerland vindt het belangrijk om te weten welke ervaringen inwoners met het geven van mantelzorg hebben. Zodat zij mantelzorgers ook zo goed mogelijk kan ondersteunen. Daarom heeft de gemeente Steenwijkerland een onderzoek onder inwoners uit laten voeren. De resultaten van dit onderzoek gebruikt de gemeente om (de bekendheid met) de mantelzorgondersteuning te verbeteren.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de bevolking van de gemeente Steenwijkerland. Onder- en bovengemiddelde groepen worden dus opgehoogd en verlaagd. Hierdoor wordt er voorkomen dat een bepaalde groep inwoners, bijvoorbeeld jongere of oudere inwoners, oververtegenwoordigd is in het onderzoek. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Steenwijkerland.

Als de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Methode en respons

Voor het onderzoek is een peiling gehouden in het inwonerspanel Steenwijkerland. Het panel bestaat uit 1.412 panelleden. Dit zijn inwoners van de gemeente Steenwijkerland die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente.

Daarnaast konden inwoners die geen lid zijn van het inwonerspanel, de vragenlijst invullen via een open link. De vragenlijst kon worden ingevuld van 19 maart 2024 tot en met 31 maart 2024. Op hetzelfde moment verspreidde de gemeente dezelfde vragenlijst ook onder mantelzorgers die bij de gemeente bekend zijn. Het is mogelijk dat de respons van mantelzorgers in dit onderzoek hierdoor lager is, aangezien we in deze peiling vooral een beeld krijgen van de mensen die wel mantelzorg verlenen maar (nog) niet in beeld zijn bij de gemeente omdat zij:

- zichzelf (nog) niet zien als mantelzorger
- zich wel mantelzorger voelen maar zich niet hebben aangemeld bij het mantelzorgnetwerk.

Voor dit onderzoek zijn alle 1.412 panelleden uitgenodigd, 527 leden hebben de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 37 procent. Daarnaast hebben 11 inwoners hebben de vragenlijst ingevuld via de open link. In totaal hebben dus 538 inwoners van Steenwijkerland deelgenomen aan het onderzoek.

Mantelzorg in Steenwijkerland

Mantelzorg is alle hulp aan iemand uit zijn of haar directe sociale omgeving die hulp nodig heeft. Ook minder intensieve hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners valt onder mantelzorg. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde 'gebruikelijk hulp'.

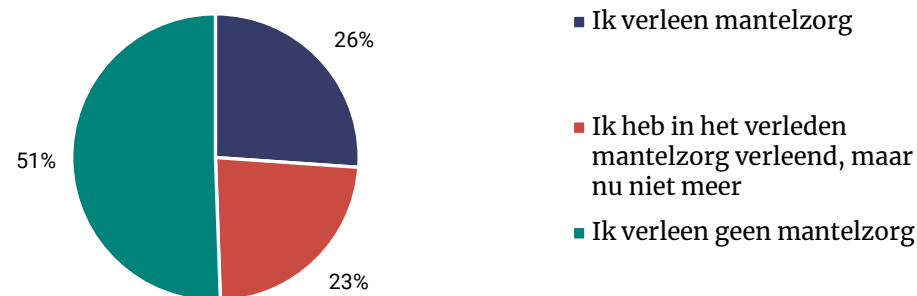
Een kwart van de mensen die de vragenlijst invulden zegt een vorm van mantelzorg te verlenen, nog eens een kwart zegt dit in het verleden te hebben gedaan. Mensen tussen de 50 en 65 jaar zeggen vaker dan anderen mantelzorg te zijn (31%), 65-plussers zeggen vaker in het verleden mantelzorg te hebben gegeven (39%). Verder zijn mantelzorgers ook vaker vrouw (31%) dan man (22%).

Meeste mantelzorgers helpen ouders of partner

De helft van de mantelzorgers zegt deze zorg aan een ouder te verlenen. Drie op de tien zorgt voor een partner.

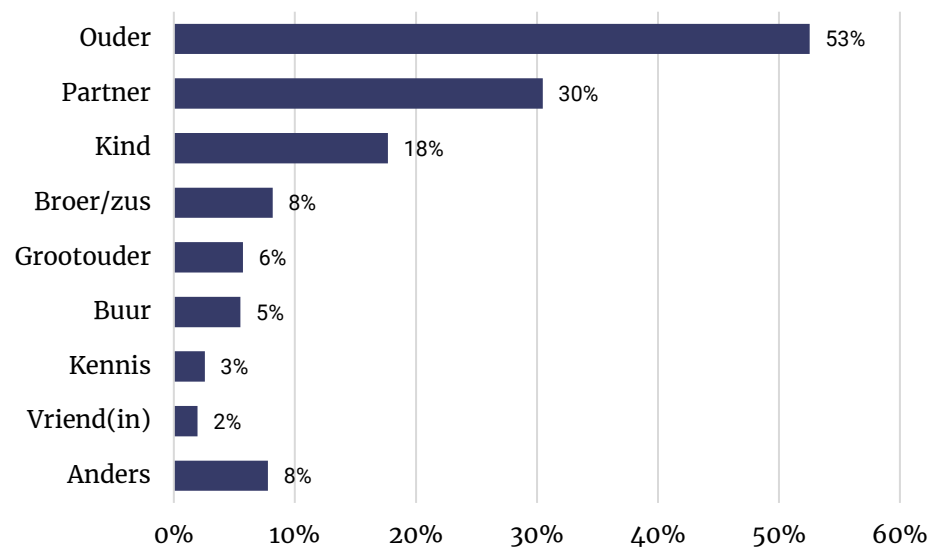
Figuur 1. Geef aan wat voor u geldt:

Basis: alle inwoners, n = 584

Figuur 2. Aan wie geeft u mantelzorg?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122. Meerdere antwoorden mogelijk

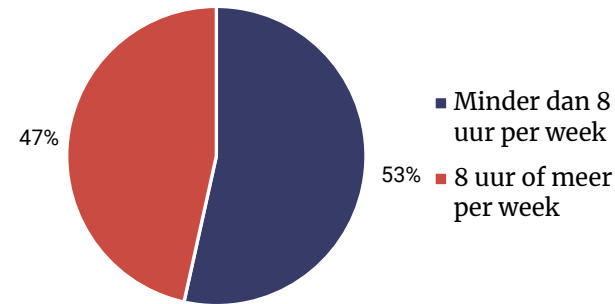
Hoeveel mantelzorg?

Ongeveer de helft van de mantelzorgers besteedt meer dan acht uur per week aan mantelzorg (Figuur 3). Vrijwel alle mantelzorgers geeft de mantelzorg een groot deel van het jaar: 93 procent zegt dit meer dan 3 maanden te hebben gedaan in 2023.

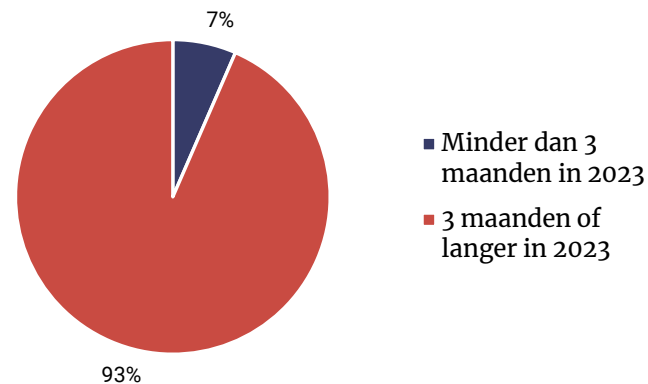
Alle mantelzorgers die meer dan 8 uur per week aan mantelzorg besteden, deden dit ook langer dan 3 maanden in 2023. Dit betekent dat in totaal 46 procent van alle mantelzorgers in Steenwijkerland meer dan acht uur per week en meer dan drie maanden per jaar hieraan besteden.

In totaal geeft ongeveer 12 procent van mensen die de vragenlijst invulden langdurige en intensieve mantelzorg (26 procent geeft mantelzorg; 46 procent daarvan doet dit langdurig en intensief). Dit lijkt wat onder het landelijk gemiddelde te liggen: gemiddeld verleent ongeveer 16 procent van alle Nederlanders langdurige en intensieve mantelzorg. Omdat de steekproef echter beperkt is (n=122) kan er echter niet met zekerheid worden gezegd of er in Steenwijkerland minder vaak dan gemiddeld langdurige en intensieve mantelzorg wordt verleend.

Figuur 3. Hoeveel uur mantelzorg geeft u gemiddeld per week, inclusief de reistijd?
Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

Figuur 4. Als u terugdenkt aan het afgelopen jaar, hoeveel maanden heeft u toen mantelzorg gegeven?
Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

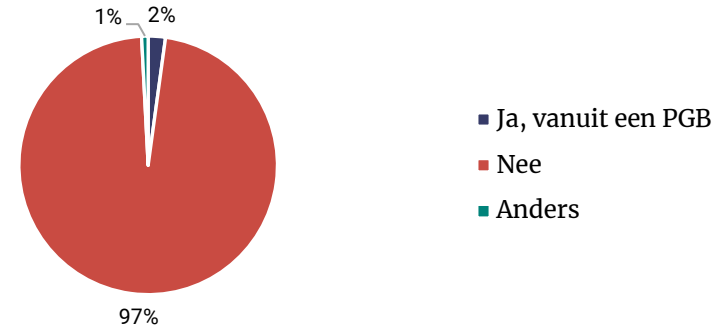

Tevredenheid met voorzieningen

- Een enkele mantelzorger wordt betaald voor het verlenen van zorg vanuit een PGB (figuur 5).
- De meeste inwoners verlenen mantelzorg binnen de gemeente (figuur 6).
- Mantelzorgers die mantelzorg geven aan hun partner, kind of buur doen dit vrijwel altijd binnen de gemeente. Mantelzorgers die een ouder, broer of zus of vriend helpen doen dit vaker buiten de gemeente.

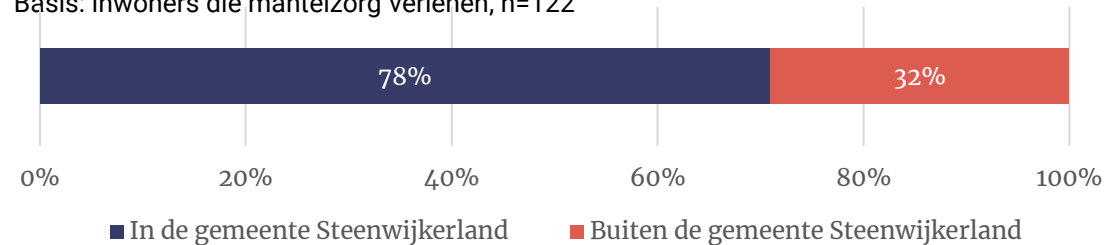
Figuur 5. Wordt u betaald voor uw mantelzorgtaken?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

Figuur 6. Waar verleent u mantelzorg?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

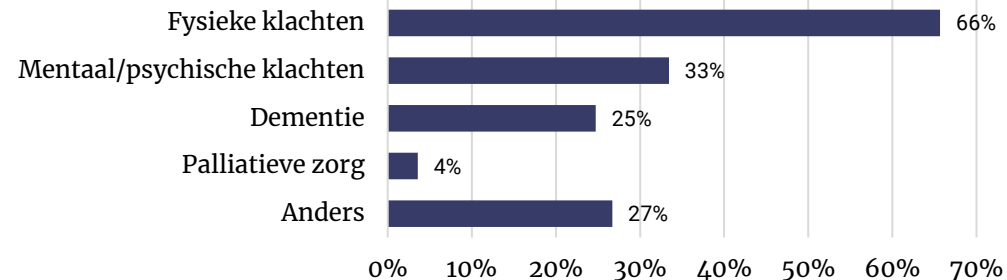
Soort mantelzorg

Twee derde van de mantelzorgers ondersteunt iemand die last heeft van fysieke klachten. Een derde verleent mantelzorg voor iemand met mentale klachten en een kwart voor mensen met dementie. Daarnaast noemt nog een kwart iets anders: meestal heeft dit betrekking op een combinatie (van lichamelijke en mentale klachten) of een vorm van mantelzorg (zoals ondersteuning of hulp bij vervoer bieden).

Begeleiding en vervoer, een ander gezelschap bieden en het helpen bij administratieve zaken zijn de soorten mantelzorg die het vaakst worden geboden. Dit doet het merendeel van de mantelzorgers. Een relatief kleiner deel helpt mee bij persoonlijke of medische verzorging.

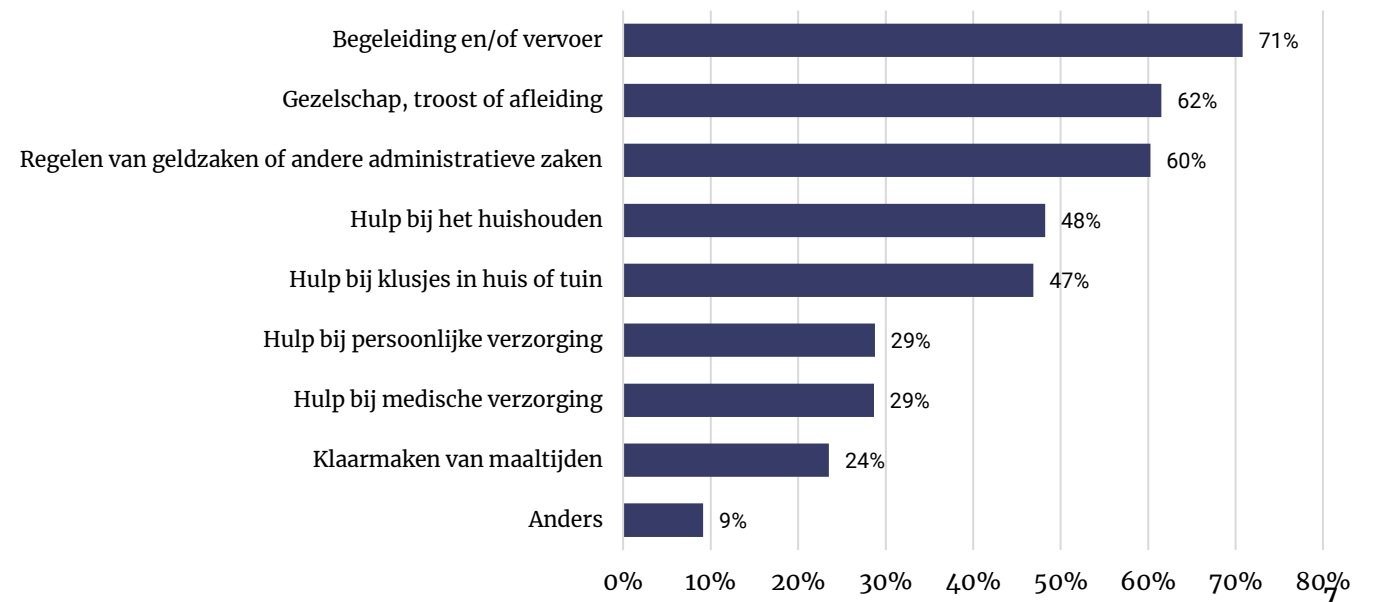
Figuur 7. Voor welk type klachten verleent u mantelzorg?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122. Meerdere antwoorden mogelijk

Figuur 8. Wat voor soort mantelzorg verleent u?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122. Meerdere antwoorden mogelijk

Bekendheid met het ondersteuningsaanbod (1)

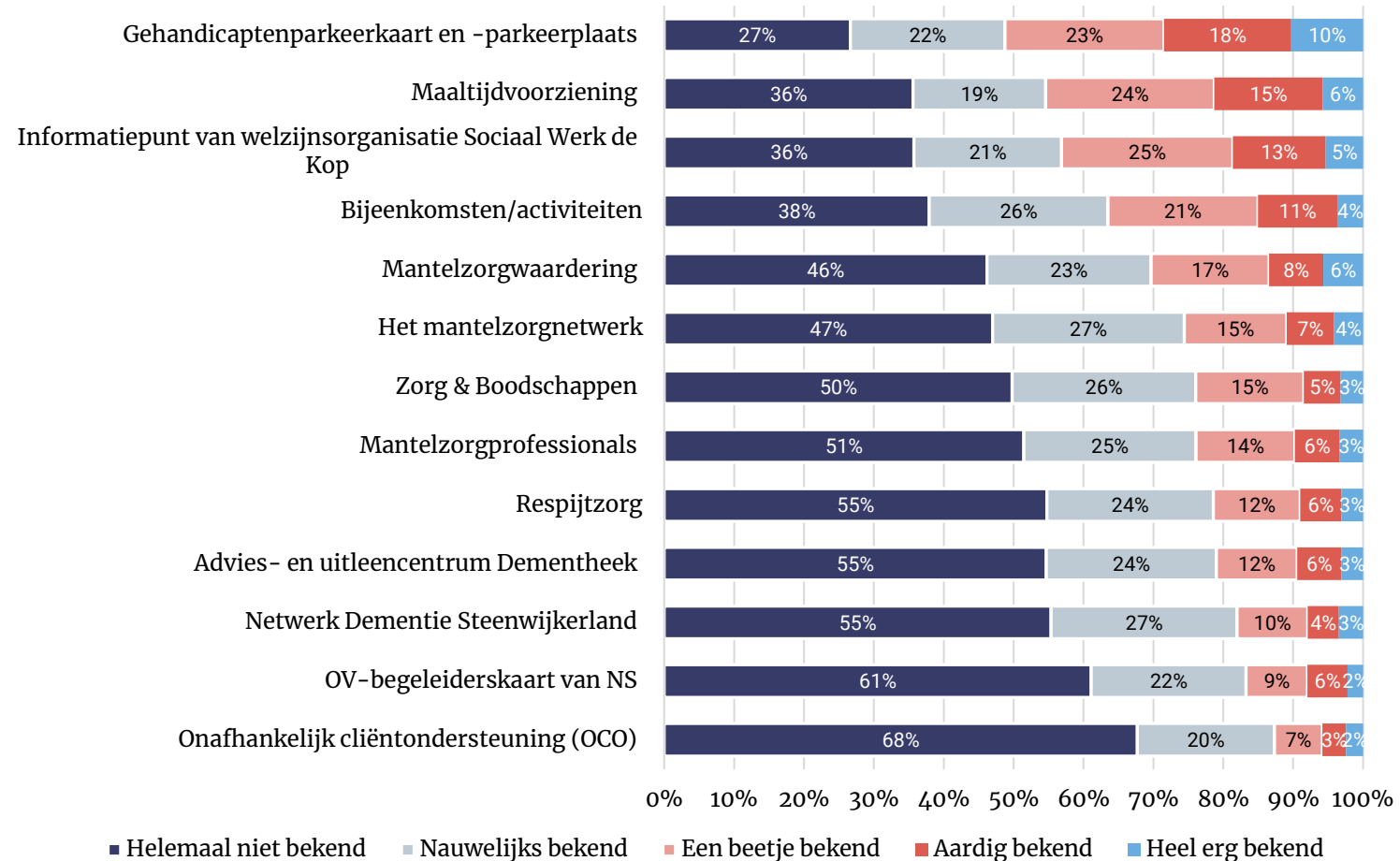
Binnen de gemeente Steenwijkerland zijn een aantal mogelijkheden waarmee mantelzorgers ondersteund kunnen worden. We vroegen aan mantelzorgers in welke mate ze hiermee bekend zijn.

De gehandicaptenparkeerkaart, maaltijdvoorziening en het informatiepunt van Sociaal Werk de Kop zijn het bekendst. De minst bekende ondersteuningsmogelijkheden zijn de OV-begeleiderskaart en de onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO).

Een klein deel van de mantelzorgers (maximaal 10%) is heel erg bekend met een van de ondersteuningsmogelijkheden. Vrouwen kennen de mogelijkheden vaker dan mannen.

Figuur 9. Hoe bekend bent u met de mogelijkheden voor ondersteuning voor mantelzorgers in de gemeente Steenwijkerland?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

Bekendheid met het ondersteuningsaanbod (2)

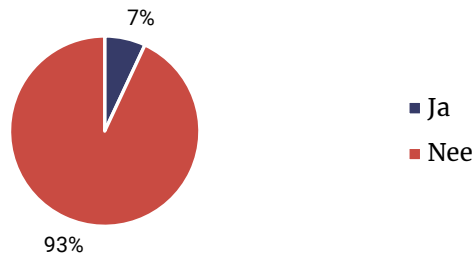
Aan mantelzorgers die bekend zijn met de vormen van ondersteuning vroegen we hoe ze deze mogelijkheden kennen. De meest genoemde bron is het sociale netwerk (32%) van mantelzorgers, gevolgd door sociale media, brochures en de website van de gemeente.

Daarnaast noemt 15 procent nog een andere manier. Deze mantelzorgers zeggen vaak dat ze de ondersteuning kennen via hun werk (in de zorg) en de lokale krant.

We vroegen of mantelzorgers andere mogelijkheden voor ondersteuning kennen, naast de eerder genoemde vormen. Zeven procent zegt een andere mogelijkheid te kennen. Hier wordt vooral familie genoemd, gevolgd door de kerk.

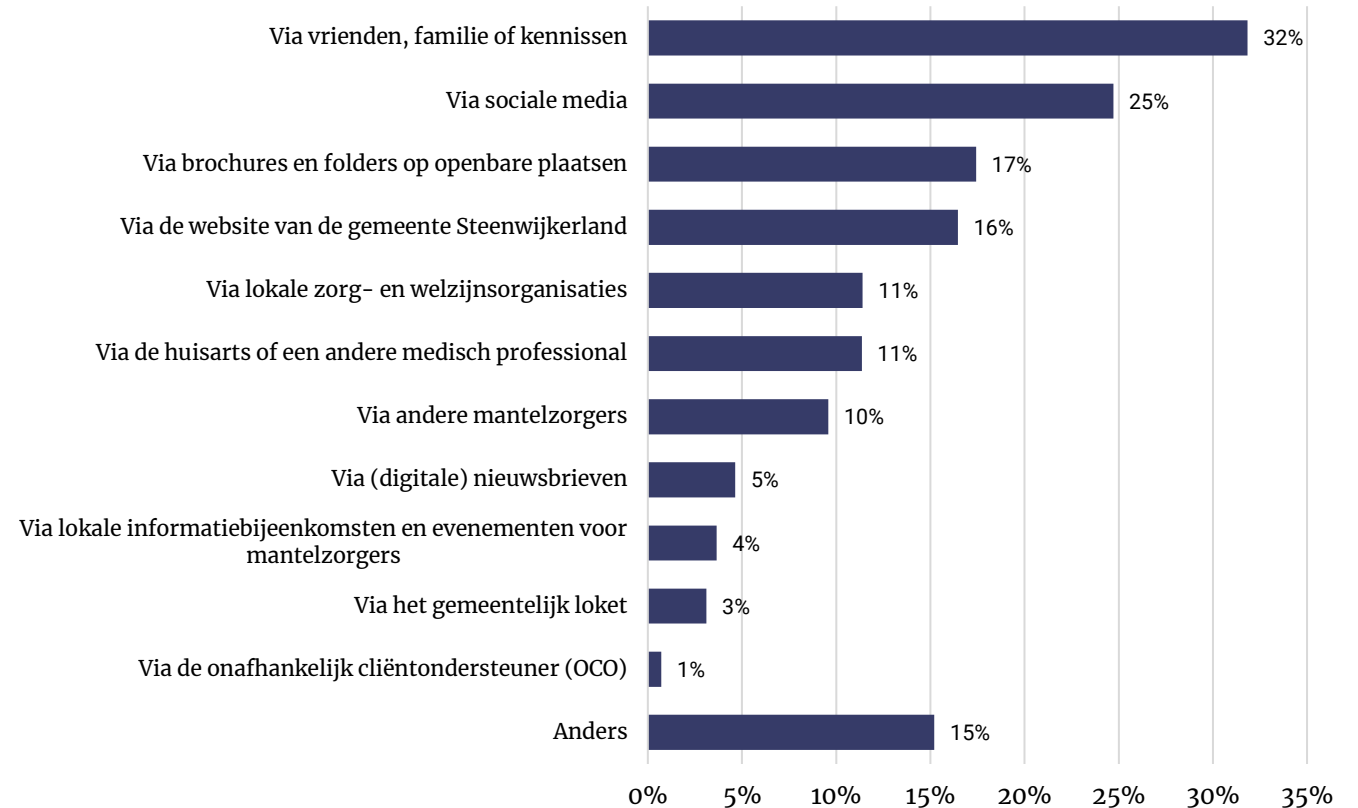
Figuur 11. Kent u nog andere mogelijkheden voor ondersteuning voor mantelzorgers?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

Figuur 10. Hoe kent u deze mogelijkheden voor ondersteuning voor mantelzorgers?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

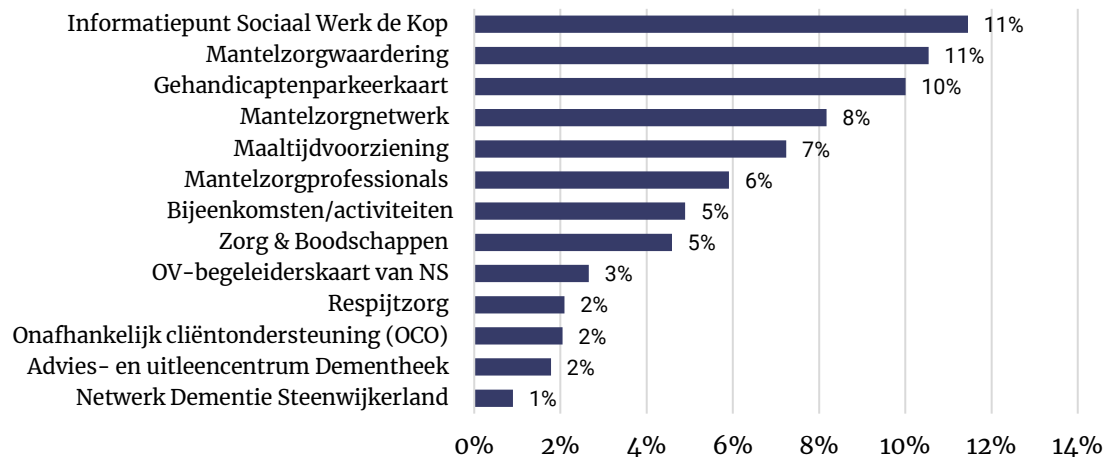

Gebruik van ondersteuning

Aan mantelzorgers die bekend zijn met de verschillende mogelijkheden voor ondersteuning vroegen we hoe vaak ze hiervan gebruikmaken. Voor alle vormen geldt dat het aantal respondenten beperkt is en dat de uitkomsten als indicatief moeten worden gezien. De gehandicaptenparkeerkaart, Zorg & Boodschappen en de OV-begeleiderskaart zijn de ondersteuning die het meest gebruikt worden. Enkele van deze mogelijkheden, zoals de OV-begeleiderskaart, zijn relatief onbekend (zie ook figuur 9). Dit betekent voor deze mogelijkheden dat áls mensen het kennen, zij het relatief veel gebruiken.

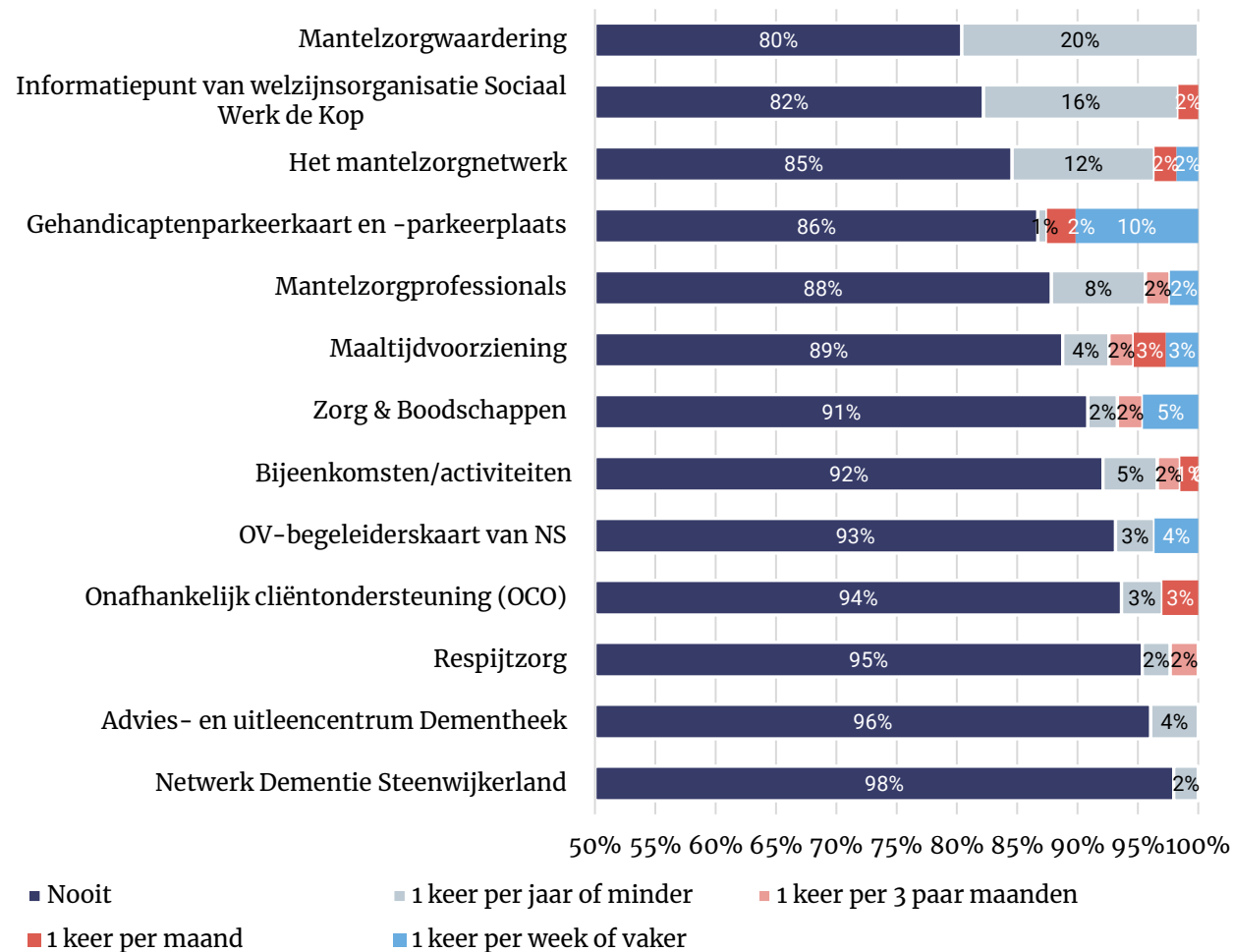
Door de bekendheid van de ondersteuning met het gebruik te combineren kunnen we zien in welke mate de ondersteuning door *alle* mantelzorgers wordt gebruikt (figuur 13). Het informatiepunt van Sociaal Werk de Kop en de Mantelzorgwaardering worden het meest gebruikt.

Figuur 13. Gebruik van mogelijkheden voor ondersteuning onder alle mantelzorgers
Mantelzorgers die deze mogelijkheden kennen en gebruiken

Figuur 12. Hoe vaak maakt u gebruik van de volgende mogelijkheden voor ondersteuning voor mantelzorgers?

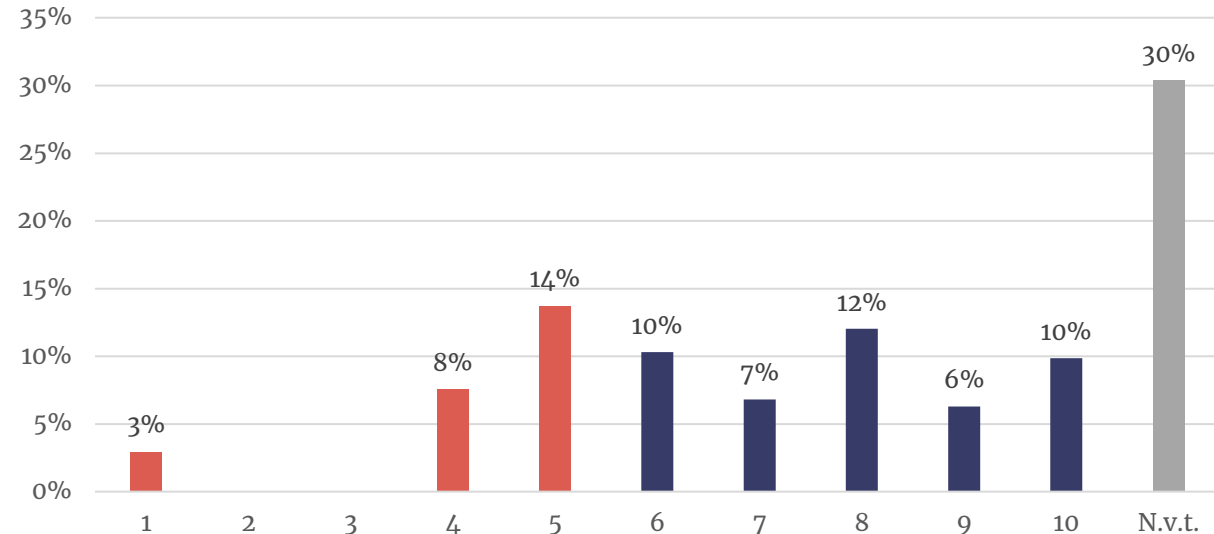
Basis: mantelzorgers die deze mogelijkheden kennen, Nmin = 46, Nmax = 86.

Waardering mantelzorgondersteuning

Gemiddeld geven mantelzorgers een 6,7 voor de mantelzorgondersteuning in de gemeente Steenwijkerland. Een kwart geeft een onvoldoende en bijna de helft (45%) geeft een voldoende. De overige mantelzorgers (30%) geven aan hier geen antwoord op te kunnen geven.

Figuur 13. Wat vindt u over het algemeen van de mantelzorgondersteuning in de gemeente Steenwijkerland?
Basis: inwoners die bekend zijn met een vorm van ondersteuning voor mantelzorgers in Steenwijkerland, n=86.

Waardering mogelijkheden ondersteuning

Ook voor de verschillende vormen van mantelzorgondersteuning hebben we gevraagd hoe mantelzorgers deze ondersteunen. Omdat de steekproef beperkt is (n=43) zijn deze uitkomsten alleen indicatief van aard. Ze moeten dus met voorzichtigheid worden gebruikt.

Het Netwerk Dementie Steenwijkerland en de OV-begeleiderskaart krijgen van alle mantelzorgers de hoogste waardering (beide 8,1). Gemiddeld krijgen alle mogelijkheden voor ondersteuning een ruime voldoende.

Figuur 13. Hoe tevreden bent u over de volgende mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning in Steenwijkerland?

	Gemiddelde - totaal	% voldoende
Netwerk Dementie Steenwijkerland	8,1	75%
OV-begeleiderskaart van NS	8,1	76%
Maaltijdvoorziening	7,8	84%
Bijeenkomsten/activiteiten	7,7	71%
Advies- en uitleencentrum Dementheek	7,6	72%
Mantelzorgprofessionals	7,6	97%
Gehandicaptenparkeerkaart en -parkeerplaats	7,6	84%
Informatiepunt van welzijnsorganisatie Sociaal Werk de Kop	7,3	71%
Onafhankelijk cliëntondersteuning	7,3	72%
Het mantelzorgnetwerk	7,3	74%
Zorg & Boodschappen	7,3	75%
Respijtzorg	6,9	69%
Mantelzorgwaardering	6,9	71%

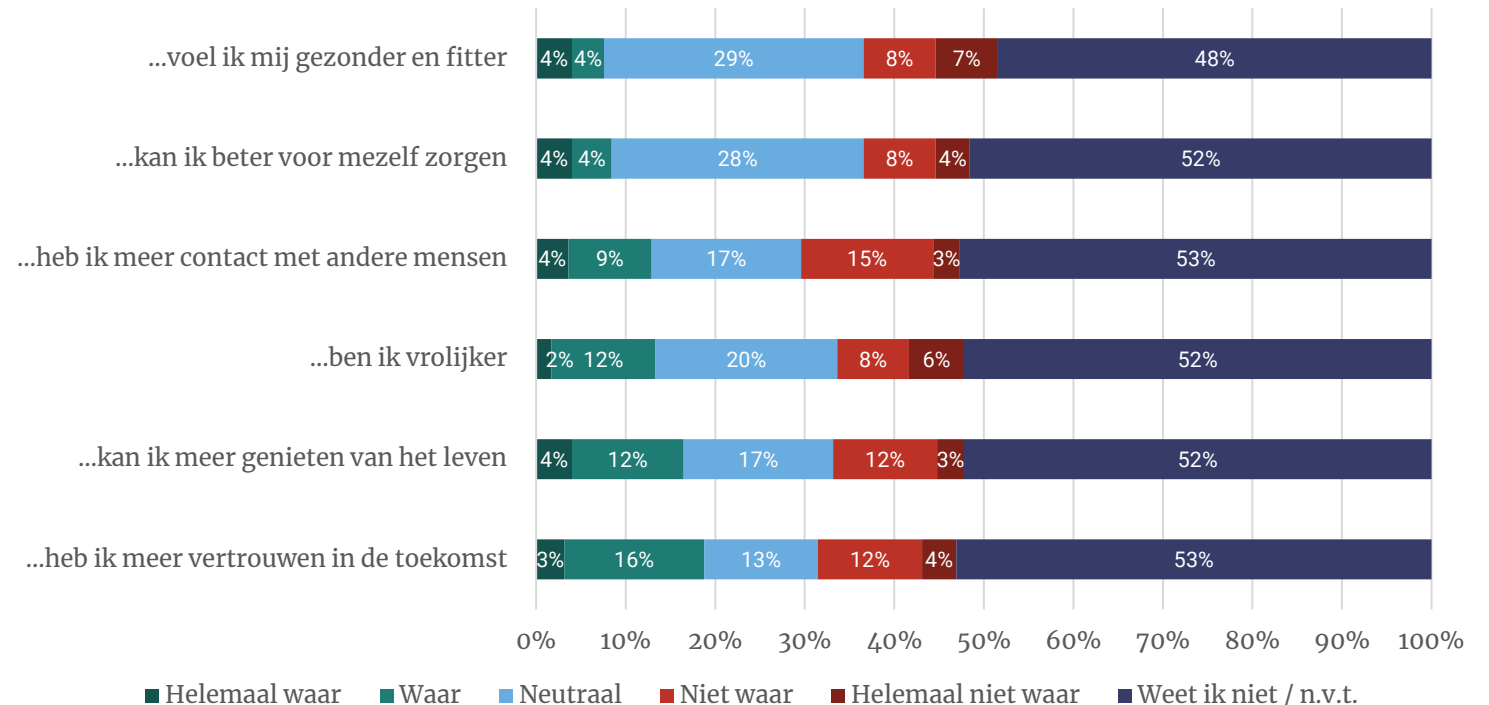
Effect van mantelzorgondersteuning

Het effect van mantelzorgondersteuning op het leven van mantelzorgers, is voor mantelzorgers moeilijk in te schatten. Een relatief groot deel geeft aan dit niet te weten of heeft hier geen mening over.

Mantelzorgers zeggen iets vaker *wel* dan *niet* dat door mantelzorgondersteuning zij meer vertrouwen in de toekomst hebben. Daarentegen zegt per saldo een groter aandeel dat zij zich niet gezonder voelen of beter voor zichzelf kunnen zorgen door mantelzorgondersteuning.

Figuur 14. Door de mantelzorgondersteuning in de gemeente Steenwijkerland...

Basis: inwoners die gebruikmaken van een vorm van ondersteuning voor mantelzorgers in Steenwijkerland, n=43.

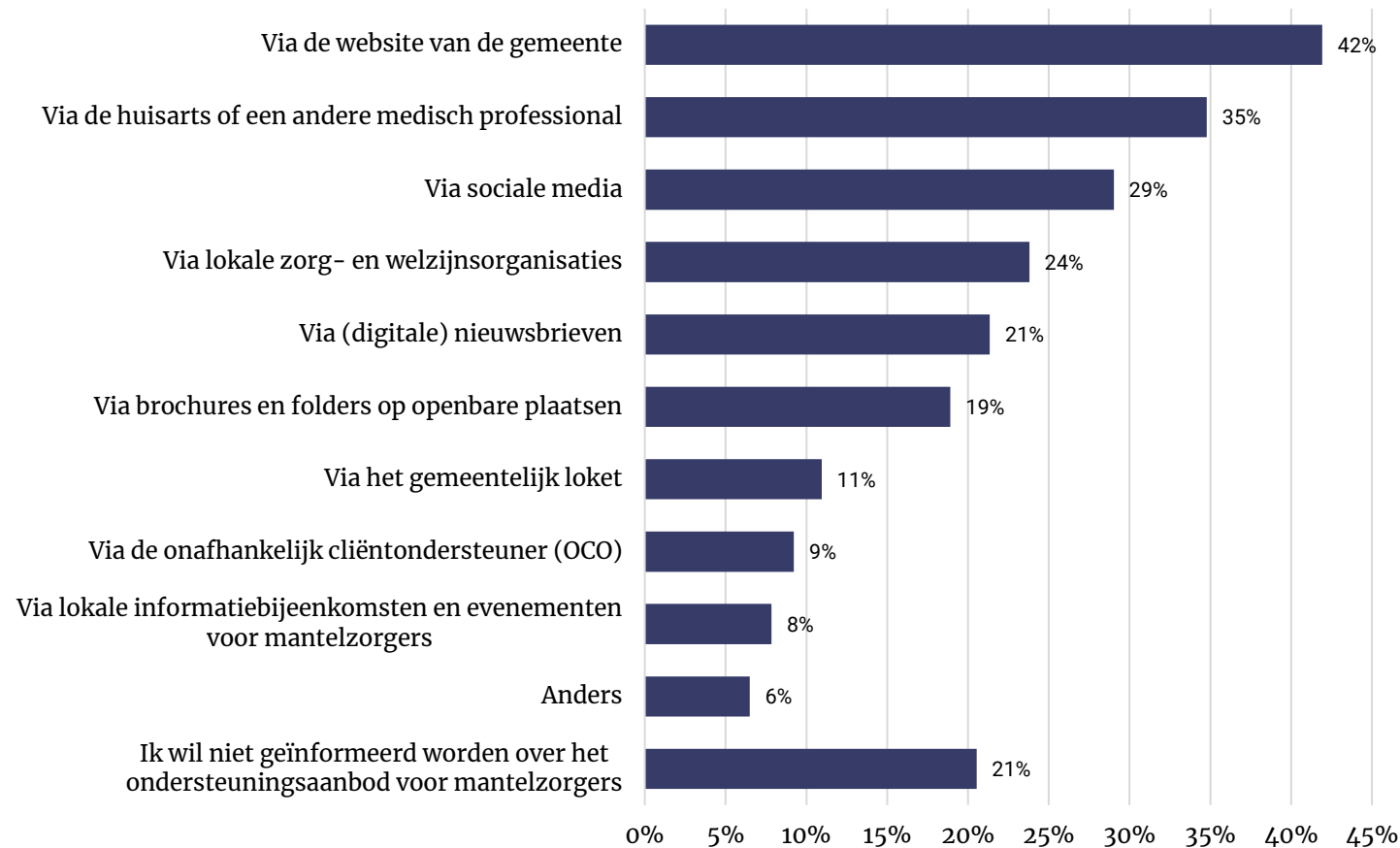

Hoe geïnformeerd worden?

De meeste mantelzorgers, 79 procent, wil informatie krijgen over mantelzorg in de gemeente Steenwijkerland. De website van de gemeente en de huisarts hebben hierbij de voorkeur. Ook social media en lokale zorgorganisaties worden vaak genoemd. Tussen verschillende mantelzorgers (naar leeftijd, gender en soort mantelzorg die men verleent) zijn geen verschillen te zien in hoe zij informatie zouden willen krijgen.

Figuur 15. Hoe wilt u informatie krijgen over mantelzorg in de gemeente Steenwijkerland?

Basis: inwoners die mantelzorg verlenen, n=122

Ideeën voor verbetering mantelzorg

Heeft u nog tips of opmerkingen over mantelzorg(ondersteuning)?

Hieronder een greep uit de ideeën van deelnemers:

“De mantelzorgbeurs op de dag van de mantelzorg vinden wij geweldig”

“Mantelzorgers zijn bekend bij de gemeente, informeer ze actief over de mogelijkheden.”

“Waarom is er geen beleid voor het plaatsen van mantelzorgwoningen?”

“Zorg dat het niet te bureaucratisch wordt.”

“Ik ken niet alle mogelijkheden die worden geboden, maar ben dik tevreden met de zorg in het algemeen. We hebben hier in Oldemarkt een uitermate goede huisartsenpost en ook is de thuiszorg erg goed en professioneel. De contacten die ik heb met sociaal werk zijn prima.”

“Heb in mijn vorige betrekking veel te maken gehad met mantelzorgers. Heb gemerkt dat zij vaak niet tijdig aangeven als het hen te zwaar wordt en dat de mogelijkheden om hen enigszins te ontlasten vaak niet bekend zijn. Minimaal één keer per jaar een persoonlijk gesprek met een mantelzorger en zo nodig gepaste informatie of extra hulp zou kunnen voorkomen dat een mantelzorger overbelast raakt (met alle gevolgen van dien).”

“Er zijn veel goede initiatieven maar vooral zorginstellingen kiezen hun eigen (organisatie)pad en zijn vooral gericht op interne processen. Alle partijen zouden zich moeten conformeren aan een gemeenschappelijk beleid. Dit leidt tot minder kastje naar de muur en meer helderheid van betrokkenen.”

“Duidelijkheid over waar/in welke gemeente ik als mantelzorger steun kan krijgen (de eigen gemeente, of in de gemeente waar ik mantelzorg verleen). Nu krijg ik dat in beide niet.”

Peiling – Mantelzorg

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl